

**«Қазақстанның мұнай-газ секторының даму
проблемалары мен перспективалары» мәселесі
бойынша парламенттік тыңдаудың
ҰСЫНЫСТАРЫ**

Қазіргі заманғы жағдайларда, мемлекеттің орнықты дамуы көбінесе елдің мұнай-газ секторының жай-күйіне байланысты. Тұтастай өндіруші сектор және атап айтқанда, мұнай-газ саласы экономикамыздың тірегі болған және болып қала береді де. Нақты осы салаға шетелдік инвестициялардың негізгі легі құйылуда.

Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаев «Қазақстан – 2050» Стратегиясы: Қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында «Қазақстанның мұнай-газ кешені бүкіл экономика үшін локомотив болып табылады және басқа да салалардың дамуына ықпал етеді» деп атап айтты. Мемлекет басшысы мәселенің өзектілігін өзінің жыл сайынғы Қазақстан халқына Жолдаулары мен басқа да сөйлеген сөздерінде үнемі айтып отырады. Мәселен, Қазақстан мен Ресейдің XI Өңіраралық ынтымақтастық форумында: «Мұнай мен газ – біздің негізгі байлығымыз және біз шикізат өндіретін ел екенімізден қорықпауымыз керек. Себебі біз бұл шикізатты экспорттап, ақша табамыз және осы ақшаға қазіргі заманғы индустрияны құратын боламыз» деген болатын.

Мұнай-газ саласын табысты түрде дамыту көбінесе, 2050 жылға қарай әлемнің неғұрлым дамыған отыз елінің қатарына кіру мақсатына қол жеткізуге ықпал ететін болады.

Бүгінгі таңда мұнай-газ секторының жай-күйі соңғы жылдары мұнай өндіру көлемі ұлғайғанына қарамастан, мұнай мен мұнай өнімдеріне бағаның ауытқуына байланысты көптеген проблемалардың орын алуымен сипатталады. Бұл ел экономикасының дамуына әсер етеді.

Әлемдік нарықта мұнай бағасының төмендеуіне байланысты объективті себептермен қатар субъективті, біздің елге ғана тән себептер бар.

Атап айтқанда, 2030 жылдан кейін болжанып отырған, Қазақстанда мұнай өндіру көлемінің төмендеуі тұрғысынан, барланған мұнай мен газ қорлары өсімінің оларды өндіру қарқынынан аз болуы алаңдаушылық туғызады. Бұл көбінесе, жекелеген топтарының шашыраңқылығымен сипатталатын геология саласының қазіргі жай-күйіне, салада қазіргі заманғы инфрақұрылым мен жаңа технологиялардың болмауына, геологиялық зерттеулер мен геологиялық-барлау жұмыстарының ғылыми-әдістемелік және технологиялық тұрғыдан әлсіз қамтамасыз етілуіне, қаржыландырудың тұрақты әрі жеткілікті болмауына, жаңа формациядағы жоғары білікті кадрлардың жоқтығына байланысты. Осы себепті мемлекет жер қойнауы жай-күйінің өзгеру қарқынын дұрыс бақылай алмай отыр.

Басқа да күрделі проблема – жер қойнауын пайдалануға арналған қолданыстағы келісімшарттара мұнайды ішкі нарыққа қажетті көлемде берудің көзделмеуі болып табылады.

Бұл ретте, өндірілетін мұнай мен газдың өзіндік құны мәселелері жеткілікті дәрежеде ашық емес. Жер қойнауын пайдаланушыларға түсетін салықтық жүктемеде кен орындарын әзірлеу сатысы ескерілмеген және бұл өндірілетін мұнайдың қымбаттауына әкеледі.

Қазақстан қолда бар көмір кен орындарындағы метан қорын пайдаланбай отыр.

Қолданыстағы баға белгілеу жүйесі, сондай-ақ ішкі нарыққа газ бен жанар-жағармай беру тетігі ашықтықты қамтамасыз етуді талап етеді.

Сұйытылған газбен қамтамасыз ету саласында бірыңғай баға саясаты жоқ, соның салдарынан елде сұйытылған газдың бөлшек сауда нарығындағы бағада 2 еседен көп айырмашылық бар.

Қазақстандық мұнай өңдеу зауыттары мұнайды тереңірек өңдеу бойынша өз мүмкіндіктерін толық көлемде пайдаланбай отыр.

Автожанармай құю станциялары өткізетін мұнай өнімдері, берілетін тауарлық газ сияқты көбінесе сапа стандартына сәйкес келмейді.

Газ шаруашылығында бұрыннан бар газ бөлу жүйесінің әбден тозығы жеткен. Осы шаруашылықты қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз ету және шалғайдағы елді мекендерді сұйытылған газбен газдандыру мәселелеріне тиісті түрде назар аударылмай отыр.

Осы мәселелердің барлығы жүйелі түрде шешуді, атап айтқанда, заңнамаға өзгерістер енгізу арқылы шешуді талап етеді.

Мұнай-газ саласындағы ағымдағы жай-күйді талдау негізінде және өткізілген Парламенттік тыңдау нәтижелері бойынша қатысушылар мынадай **ҰСЫНЫСТАР** қабылдады:

Тұтастай мұнай-газ секторы бойынша

Қазақстан Республикасының Үкіметі:

1. Мұнай-газ саласын дамытудың ұзақ мерзімдік тұжырымдамасын қабылдасын.

2. «Нұрлы жол» және индустриялық-инновациялық дамыту бағдарламаларына сәйкес келтіре отырып, Мұнай-газ секторын дамытудың 2014 – 2018 жылдарға арналған кешенді жоспары қайта қаралсын. Кешенді жоспарда жанар-жағармайға ішкі қажеттіліктің ұлғаюы ескерілсін.

3. Отандық мұнай-сервис компанияларын қолдау және дамыту, Дүниежүзілік сауда ұйымына (ДСҰ) басқа да мүше елдердің тәжірибесін

пайдалана отырып, жергілікті қамтым үлесін ұлғайту жөнінде шаралар қабылдасын.

Геологиялық барлау саласында

4. Геология және геологиялық барлау саласында мемлекеттік орган жұмысының негізгі назары қатты пайдалы қазбалар саласында жер қойнауын пайдалану мәселелеріне шоғырланады, өйткені ол Инвестициялар және даму министрлігінің құрылымдық бөлімшесі болып табылады. Бұл ретте, мұнай және газ саласында жер қойнауын пайдалану мәселелеріне аз көңіл бөлінуде, себебі бұл мәселелер көмір өндіру мәселесі сияқты Энергетика министрлігінің құзыретіне жатқызылған.

Ведомстволық шашыраңқылық жағдайларында, бүкіл жер қойнауын пайдалану саласы үшін ғылыми база құруға шақыратын геология мен геологиялық барлау – жер қойнауын кешенді және жүйелі зерттеуді қамтамасыз ететін жағдайда емес.

Осыған байланысты, Үкіметтің салалық министрліктерге ведомстволық бағынысты емес, геология және геологиялық барлау саласында дербес мемлекеттік орган құру (мүмкін – қоршаған ортаны қорғау органымен бірлесіп) мәселесін қарауы қажет.

5. Мемлекет жер қойнауының жай-күйінің өзгеру қарқынын тиісті деңгейде бақыламай, көбінесе инвесторлардың барлау деректеріне сүйенеді. Мемлекеттің жер қойнауының жай-күйі туралы меншікті ақпараттық жүйе құрудың стратегиялық маңызын бағаламауы болашақты болжамағандық және бұған жол беруге болмайды.

Жер қойнауының үлгілерін сақтау және жер қойнауында болып жатқан процестер туралы ақпаратты талдау үшін меншікті жинақтаушы базаны қамтамасыз ету қажет.

Үкіметтің республикалық бюджетте Қазақстанның бес облысында қазіргі заманғы талаптарға сәйкес келетін керн сақтау қоймаларын салуға арналған техникалық-экономикалық негіздемелерді әзірлеуге қаражат көздеуі және болашақта олардың құрылысы мен күтіп-ұсталуын қамтамасыз етуі қажет.

6. Қазақстанда мұнай мен газдың барланған қорларының өсу қарқыны оларды өндіру қарқынынан артта келеді. Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің Қазақстан Республикасындағы геологиялық барлау жұмыстарының 2015 – 2019 жылдарға арналған бағдарламасының толық көлемде іске асырылуын қамтамасыз етуі қажет.

7. Өткен жылдардың геологиялық ақпараты стратегиялық маңыздылығын жоғалтқанымен, құпия болып қала беруде. Бұл жер

қойнауын пайдаланушыларды жаңа барлау ұңғымаларын бұрғылауға мәжбүрлейді, мұның өзі түптеп келгенде өндірілетін шикізаттың өзіндік құнының қымбаттауына әкеп соғады.

Жер қойнауын пайдалануға инвестицияларды тарту, геологиялық жұмыстарды жүргізу, оның ішінде инновациялық технологияларды тарта отырып жүргізу жөніндегі әлемдік тәжірибені басшылыққа ала отырып, Үкіметтің мынадай:

«Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасы Заңына – жер қойнауын пайдаланушыларға геологиялық ақпаратты өтеусіз негізде беру беру жөнінде;

«Мемлекеттік құпиялар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына – геологиялық ақпаратты құпия етпеу жөнінде түзетулерге бастамашы болуы қажет.

8. Қолданыстағы салық заңнамасы пайдалы қазбаларды өндіруді жүзеге асыратын жер қойнауын пайдаланушыларды, бір мезгілде оларды барлаумен айналысуға ынталандырмайды. Заңнамада белен алып отырған, келісімшарт аумағының тереңдігіне қарай өзгеру үрдісін ескермеуге байланысты олқылықтар орын алған.

Жер қойнауын пайдаланушының алынуы тағы да қосымша барлауды талап ететін пайдалы қазбалардың қорларын коммерциялық табу бонусының ақысын көтермелеп төлеу тәуекелін болғызбау, сондай-ақ жер қойнауын пайдаланушыларды келісімшарт аумағының тереңдігін барлауға ынталандыру мақсатында Үкіметтің Салық кодексіне коммерциялық табу бонусын төлеу тәртібін өзгертуге қатысты және келісімшарт аумағының тереңдігі өзгерген кезде қол қойылатын бонус мөлшерін белгілеу бөлігінде түзетулер енгізу мүмкіндігін қарастыруы қажет.

Мұнай мен газ өндіру саласында

9. Халыққа өткізілетін жанар-жағармай материалдары мен газдың құны өндірілетін мұнай мен газды ішкі нарықта өткізу бағасына айтарлықтай дәрежеде байланысты. Сонымен қатар, өндірілетін мұнай мен газдың өзіндік құны мәселесі жеткілікті дәрежеде ашық емес. Көптеген кен орындары өндіру шегіне жетіп, енді оның төмендеу үрдісі байқалады. Жер қойнауын пайдаланушыларға салықтық жүктеме кен орындарын әзірлеу сатысын ескермейді және өндірілетін мұнайдың қамбаттауына әкеледі.

Осы кемшіліктерді жою үшін:

Қазақстан Республикасының Үкіметі:

– Қазақстан Республикасының Салық кодексіне мыналарды:

ашық әрі объективті салық салу тетігін жасау мақсатында жер қойнауын пайдаланушылардың қолданыстағы салықтық және салықтық емес аударымдары жүйесін қайта қарауды;

мұнай қорларын неғұрлым толық игеруді қамтамасыз ету және жұмыс орындарын сақтау үшін сарқылған кен орындарын әзірлеу кезінде жер қойнауын пайдаланушыларға салықтық жүктемені төмендетуді көздейтін ұсыныстар енгізісін;

Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі:

– өндірілетін мұнай мен газдың өндірістік өзіндік құнын төмендету жөнінде шаралар қабылдау мақсатында әрбір мұнай-газ компаниясының қызметіне қаржылық-экономикалық талдау жүргізісін;

– қосылған құны жоғары мұнай-химия өнімдерінің әралуан түрлерін ала отырып, мұнай мен газды одан әрі қайта өңдеу бойынша мүмкіндіктерді қарастырсын.

10. Үш заңнамалық акті негізінде сол бір мөлшерде қоршаған ортаға нормативтен тыс эмиссиялар үшін жер қойнауын пайдаланушының едәуір қаражатын үш есе алу орын алып отыр, бұл өнімнің өзіндік құнының қымбаттауына әкеп соғады.

Жер қойнауын пайдаланушылардан нормативтен тыс эмиссиялар үшін айыппұл санкциялары Салық кодексінде көзделген тәртіппен алынуына байланысты, «бір бұзушылық – бір жаза» әділдік қағидатын қамтамасыз ету мақсатында Қазақстан Республикасының Үкіметі мыналарды:

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексте – экологиялық рұқсатсыз өз бетімен жүргізілген шығарындыларға ғана нормативтен тыс эмиссиялар үшін айыппұл қолдануды;

Экологиялық кодексте – қоршаған ортаға анық зиян келтірудің айқын фактісі негізінде бағалаудың тікелей әдістерін ғана қолдана отырып, нормативтен тыс эмиссиялармен қоршаған ортаға келтірілген залалды өндіруді көздейтін жобаларды енгізісін.

11. Қолданыстағы келісімшарттарда ішкі нарыққа мұнайды қажетті көлемде беру көзделмеген. Өнімді бөлу туралы келісім Қазақстан жер қойнауын пайдаланушыға мұнайды экспорттаудан шеккен шығындарды тиісінше өтемесе, ішкі нарыққа өзінің мұнай үлесін жіберуге құқылы болмайтындай шарттарда жасалған.

Осыған байланысты, Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі тараптардың өзара келісуімен, ірі жер қойнауын пайдаланушылардың ішкі нарықтың қажеттіліктерін мұнаймен қамтамасыз етуге қатысуының ықтимал тетіктерін пысықтауы қажет.

12. Бүгінгі таңда, ілеспе газды кәдеге жарату және қайта өңдеу бойынша зауыттар салу есебінен оны пайдасыз жағу едәуір қысқартылды.

Алайда, жер қабатының қысымын арттырудың өзге де әдістері болған кезде ілеспе газды жер қабатына кері айдау орын алып отыр.

Ілеспе газды ұтымды пайдалану үшін «Қазақстан Республикасының мұнай-газ кен орындарында мұнайды алу коэффициентін (МАК) ұлғайту мүмкіндіктері, озық әдістер мен технологияларды зерделеу» талдамалық зерттеуінің шеңберінде жер қабатының қысымын арттырудың басқа да әдістерін зерделесін.

13. Қазақстан көмір кен орындарындағы метанның бай қорына ие. Алайда, бұл ресурс практикалық тұрғыдан пайдаланылмай отыр.

Осы газдарды өндіруді ынталандыру мақсатында Үкімет:

– «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Заңына көмір қабаттарынан метанды өндіру жөніндегі;

– Салық кодексіне көмір қабаттарынан шығатын метанға салынатын пайдалы қазбаларды өндіру салығына (ПҚӨС) нөлдік мөлшерлеме белгілеу жөніндегі нормаларды енгізуге бастамашы болсын.

14. Жер қойнауын пайдаланушылар қазақстандық кадрларды оқыту жөніндегі келісімшарттардың талаптарын дұрыс орындап жатыр. Сонымен бірге, шетелде білікті білім алған көптеген жас мамандар талап етілмей отыр. Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің жер қойнауын пайдаланушылар есебінен білім алған қазақстандық кадрлардың кейіннен жұмысқа орналасуына мониторинг жүргізуді қамтамасыз етуі және мұнай өндіру компанияларының оларды нысаналы пайдалануын ынталандыру жөніндегі жұмысты ұйымдастыруы қажет.

Мұнайдың және оны қайта өңдеу өнімдерінің айналымы саласында

15. Ішкі нарықта жанар-жағармайға баға белгілеудің қолданыстағы жүйесі ашық емес. «Мұнай беруші – мұнай өңдеу зауыты – мұнай өнімдерін көтерме саудада беруші – бөлшек саудада өткізуші» тізбесінде бастапқы және соңғы буының қызметі айтарлықтай бүкпесіз емес. Мұнай өнімдерін бөлшек саудада өткізуге шекті бағаларды белгілеуді көздейтін қолданыстағы заңнама қажетті тиімділікті қамтамасыз ете алмайды, өйткені ол мұнай өнімдері нарығында көтерме саудада өнім берушінің бағалармен айла-шарғы жасау мүмкіндігін беріп отыр.

Осыған байланысты, Қазақстан Республикасының Үкіметі:

– жергілікті атқарушы органдар үшін бағаларын мемлекет реттейтін жанар-жағармайды бөлудің өңірлік операторларын айқындау өлшемшарттарын белгілесін, сондай-ақ Қазақстан Республикасы облыстарының ішінде мұнай өнімдерін өткізу кезінде олардың қызметінің ашықтығын қамтамасыз етсін;

– жанар-жағармайдың жекелеген түрлерін көтерме саудада өткізуге шекті бағаларды, мемлекет реттейтін бөлшек саудада сату бағаларын белгілеу мәселесін зерделесін;

– «Мұнай өнімдерінің жекелеген түрлерін өндіруді және олардың айналымын мемлекеттік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына мынадай мәселелер бойынша:

жер қойнауын пайдаланушылар мен мұнай өңдеу зауыттары арасындағы делдалдарды қысқарту (бір делдалдан аспауы керек) жөнінде;

2017 жылдан бастап республиканың мұнай өңдеу зауыттарына беру үшін мұнай бағасының бүкпесіздігін қамтамасыз ету мақсатында, орташа айлық өндіру деңгейінің кемінде 30 пайызы көлемінде жер қойнауын пайдаланушылардың мұнайды міндетті түрде тауар биржалары арқылы өткізуін енгізу жөнінде түзетулер әзірлесін және оны Парламент қарауына енгізсін.

16. Қазақстандық мұнай өңдеу зауыттары мұнайды тереңірек өңдеу бойынша өз мүмкіндіктерін толық көлемде пайдаланбай отыр. Заңнамалық тұрғыдан реттеудің болмауы тиісті жабдық болған кездің өзінде, мұнайды бастапқы қайта өңдеудің жекелеген өнімдерінен бензин өндіруді жолға қоюға мүмкіндік бермейді.

Осыған байланысты, Қазақстан Республикасының Үкіметі нафтаны, вакуумды газойлды және мұнай мен газ конденсатынан алынатын басқа да өнімдерді қайта өңдеу мәселелері бойынша «Мұнай өнімдерінің жекелеген түрлерін өндіру және олардың айналымын мемлекеттік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізуге бастамашы болуы қажет.

17. Автожанармай құю станцияларынан босатылатын мұнай өнімдерінің сапа стандартына сәйкес келмеуі күрделі проблема болып табылады.

Қазақстан Республикасының Үкіметі мұнай өнімдерін өндіру кезінде ғана емес, көтерме және бөлшек саудада өткізу кезінде де олардың сапа стандарттары талаптарына сәйкестігіне пәрменді мониторинг жүргізуді қамтамасыз етуі қажет.

Газ және газбен жабдықтау саласында

18. Құрамында күкірт көп болғандықтан тауарлық газ сапасының төмен болуы газ құбырларының тозуына және түптеп келгенде, тұтынушылар үшін газ бағасының қымбаттауына әкеледі.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің тауарлық газ сапасының қолданыстағы стандарттар мен техникалық регламенттерге сәйкестігін бақылауды қатаңдатқаны жөн.

19. Газды ішкі нарыққа беру тетігі жетілдірілмеген және көбінесе, ішкі нарықта сұйытылған газдың тапшылығына әкеледі. Сұйытылған газдың бөлшек сауда нарығында бірыңғай баға саясаты жоқ, елдегі бағаларда 2 еседен астам айырмашылық бар.

Сұйытылған газды заңсыз экспорттау, ескірген газ шаруашылығын қауіпсіз пайдалануды қамтамасыз ету, шалғайдағы елді мекендерді сұйытылған газбен газдандыру мәселелері елеулі алаңдаушылық туғызады.

Осыған байланысты, Үкіметке сұйытылған мұнай газын басқару жөніндегі функцияларды газ және газбен жабдықтау саласындағы Ұлттық операторға («ҚазТрансГаз» АҚ-ға) беру ұсынылады.

20. Қазақстанның мұнай өнімдері бойынша импортқа бағыныштылығынан «көгілдір отын» мүмкіндігі толық көлемде пайдаланылмай отыр.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің елдегі автомобиль көлігін газ-моторлы отынға ауыстыруды ынталандыру, газ құю станциялары желісін кеңейту жөніндегі жұмысты күшейтуі және газ-моторлы автокөлікке көлік салығын төмендету мүмкіндігін зерделеу қажет.

21. Өндіру саласымен қатар, көмір қабаттарындағы метанның айналымы саласы да заңнамалық тұрғыдан анық реттеуді және ынталандыруды қажет етеді.

Қазақстан Республикасының Үкіметіне Парламентке мынадай:

«Газ және газбен жабдықтау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына көмір қабаттарындағы метаннан шикі және тауарлық газдың айналымын реттейтін;

Салық кодексіне көмір қабаттарындағы метанның айналымын ынталандыратын түзетулер енгізу ұсынылсын.

Экология және жер қойнауын пайдалануды ғылыми қамтамасыз ету саласында

Қазақстан Республикасының Үкіметі:

22. Мұнай-газ саласын технологиялық дамытуға инвестициялар тарту, ірі трансұлттық компаниялардың тәжірибесін, атап айтқанда, Каспийдің экологиясын сақтауға бағытталған тәжірибесін ескере отырып технологиялардың трансферті жөніндегі жұмысты ұйымдастырсын.

23. Қазақстанда бензин мен дизель отынын алу мақсатында көмірді кешенді өңдеу саласында әлемдік озық тәжірибе мен технологияларды енгізісін.

24. Экологиялық жай-күйге мониторинг жүргізу және мұнай-газ өндіру аудандарын, әсіресе, Қазақстанның солтүстік Каспий аймақтарын болжау жүйесін жетілдірсін.

25. Ғылыми-техникалық прогрестің талаптарына сәйкес мұнай-газ саласындағы ғылыми зерттеулердің мақсаттары мен міндеттерін айқындау үшін салалық министрліктердің, кәсіпорындардың, жоғары оқу орындары мен ғылыми ұйымдардың тиімді өзара іс-қимыл жасауын және бірлесіп жұмыс істеуін үйлестіруді қамтамасыз етсін.

26. Геология және жер қойнауын пайдалану саласындағы ғылыми зерттеулерді дамыту басымдықтарын, оларды қаржыландыру көздерін айқындасын.

27. Елді индустриялық-инновациялық дамытуға кіріктірілуі тиіс ғылыми кадрларды даярлау жүйесін қайта қарасын, соның нәтижесінде мұнай-газ саласындағы нақты проблемалар шешімін табуға тиіс.

28. Нарыққа, мұнай-газ саласындағы зерттеулерді енгізу және оның нәтижелілігін диагностикалау жоспарларын орындауға бағдарланған ғылыми-зерттеу жұмыстарының (ҒЗИ) өзектілігін мониторингілеу жүйесін құрсын.

29. Мұнай-газ машина жасау ғылыми базасын дамыту және жабдықтарды жаңғырту, жаңа конструкциялы материалдар жасау мақсатында әртүрлі салалардағы кәсіпорындардың өзара іс-қимыл жасау тетігін әзірлесін.

30. Ғылымның алдына мұнай өнімдері нарығын кеңейтуге бағдарланған нақты міндеттер қоя отырып, саладағы инновацияларды үйлестіруді қамтамасыз етсін. Ішкі және сыртқы нарықтың перспективалы тұстарын айқындау үшін экономикалық және меркетингтік ғылымдарды тартсын.

31. Мұнай-газ секторында техникалық біліктілігін арттыру үшін ғылыми кадрлармен нығайтсын, «Қазақ мұнай-газ институты» (ҚМГИ) АҚ-ны қоса алғанда, саладағы зерттеу ұйымдарын ең жаңа техникамен жарақтандырсын.

32. Елімізде жұмыс істейтін шетелдік компаниялармен саладағы бірыңғай ғылыми-технологиялық саясатты әзірлесін.

33. Мұнай-газ саласындағы зерттеулерді қаржыландыру көздерін іздестіруді жүзеге асырсын және қолданбалы зерттеулерді бірлесіп қаржыландыруға халықаралық және ұлттық компанияларды тартсын. Мұнай-газ саласымен «Инновациялық технологиялар паркінің» жанындағы Дербес кластерлік қордың өзара іс-қимыл жасап жұмыс істеу тетігін қалыптастырсын.

34. Ғылыми кадрларды даярлау бойынша ғылым мен өндірістің өзара іс-қимыл жасау тетігін пысықтасын. Мұнай-газ саласының мамандарынан практикалық жұмыс істеуге бағдарланған ғылыми кадрларды даярлау үшін жағдай жасасын және соның бағдарламасын әзірлесін.

35. Доктарантураға іріктеу өлшемшарттарын қайта қарасын, ғылым докторларын даярлау ғылыми ядро болып табылатын білім беру бағдарламаларының зерттеушілік компонентін күшейтсін.

36. Жер қабаттарының мұнай беруі, мұнай дайындау, мұнай-газ химиясы жөніндегі зерттеулерді, коррозияны, катализаторларды зерттеуді, отандық шикізаттан мотор майларын дайындау, полимерлік материалдар алу, ілеспе газды кәдеге жарату жөніндегі зерттеулерді басым бағыт ретінде айқындасын.